

yayıma ve tutunma şansına da sahip olmaz.

İkinci olarak dinde merhamet, va'd ve ümid kadar, şiddet ceza ve korkunun da rolü vardır. Bilhassa büyük dinler hukukî ve ahlâkî müeyyidelerin görmekte oldukları rol ve hizmetleri görmüşlerdir. Bu bakımdan dinin insanı çeşitli hayallerle avutup uyutduğunu söylemek sui niyetten başka bir şeye dayanmaz.

Üçüncü olarak dinin üzerinde durduğu manevî hakikat yalnız onun iddiası değildir. Bu husus üzerinde bir çok ahlâk ve felsefe sistemleri ile çeşitli ilimler de ısrarla durmuşlardır.

Dördüncü olarak dinin Makyavelci siyaset adamları elinde âlet olarak kullanıldığı zamanlar olmuştur. Batıdaki engizisyonlar

bunun en açık örnekleridir. Fakat bu hal ahlâk ve felsefelerin başına da gelmiştir. Sonra din mensubundan ileri gelen kabahati, dine yüklemek ne derece doğrudur?!

Bu arada Hıristiyanlıkla İslâm Dinini ayrı ayrı ele almak gerekir. Zira Hıristiyanlık «Her kim sağ yanağına bir tokat vurursa, sol yanını da çevir» diyerek zulme rıza göstermiş ve insanları uyutmuş olabilir. Fakat İslâmiyet öyle mi? O zulme karşı durmayı emretmiyor mu? Bu sebeple Batı'da Hıristiyanlığın başından geçen olayları ve onun noksanlarını, hâtâlarını, din olarak İslâmiyet'e de aynen izafe etmek aslâ doğru değildir. Bundan dolayı İslâm'ı kendi bünyesi ve gelişme şartları içinde ele almak lâzımdır ki, hakiki dinin ne olduğu anlaşılabilir.

BACIM

O başındaki eşarp şeref sembolün senin
Nur yüzlü nur çehreli benim imanlı bacım
Kurtuldun tuzağından seni esir edenin
Nur yüzlü nur çehreli benim imanlı bacım

Dalgalansın eşarbin dalga dalga rüzgârda
Kalmasın tek bir teli saçlarının dışarda
Güzel Anadolunun çileşek nurlu kızı
Nur yüzlü nur çehreli benim imanlı bacım

Sadece et parçası değil artık bedeninin
Artık yükseldin yine layık olduğun yere
Hazreti Haticenin sen ey nurlu torunu
Nur yüzlü nur çehreli benim imanlı bacım

Sen sarhoş kucakların zevk kadını değilsin
Sen, edep nasipsizi, şahsiyetsiz değilsin
Sen dünyayı ebedî sanan bedbaht değilsin
Nur yüzlü nur çehreli benim imanlı bacım

Örtünmüşsün ne güzel, ne de yakışmış sana
Hiç Allahın buyruğu yakışmaz mı insana
Sen huzura kavuştun, ne mutlu artık sana
Nur yüzlü nur çehreli benim imanlı bacım

Müjde kurtuldun artık, müjde herkese müjde
Müjde Fatih, Yavuza, müjde Üstada müjde
Müjde Rasûlullah'a, müjdeler hepimize
Var ol, nur ol, ey benim başımın tacı bacım

İhsan İŞİK

Tasavvuf

Mir'âtü's - Safa

Prof. A. Nihat TARLAN

1 — Gönlüm bir çocuktur; aşk piri onun belîğ ve fasih bir üstadıdır. Çocuğa okuttuğu ders «elfakrî sîvâdül vechi fiddareynî» (fakirlik iki dünyada yüzkarasıdır.), mektebi ise meskenet kögesidir.

2 — Her Pir, belâgat ve fesahata sahip olmaz. Her gönül de onun okuttuğu çocuk değildir. Nasıl ki her dal gül yetiştirmez, her nebat da reyhan değildir.

3 — Fasih ve belîğ olan aşk Piri'dir ki akıl, ondan bir remz, bir işaret öğrenmiştir. Onun kalbi levh-i mahfuz, bürhanı da sükûttur.

4 — Eğer sana sırlar sahifesinden elif öğretti ise onu çabuk oku ve öğren! Zira sahifede ne var, ne yoksa silecektir.

5 — Papağan gibi kendini surat aynasında sanmadığı için o fasih ve beyîğ üstad, kendi şakirdinden ders öğreniyor.

6 — Sen dizinin aynasına yüzünü aksettir (murakabe ve tefekküre dal). Tâki malik olduğun suratın nice manaları ihfa ettiğini göresin.

7 — Sen o ahsen-i takvim «yani Allahın en güzel mahlûku» ve Âdem'in (Âdem aleyhisselâm) ebcedinden o harfsin ki bu felek çarhu ve onun dönüşü, seninle hisab edilmiş ve anlaşmıştır.

8 — Sana verilen ferman «huve'linsanü ve sırri» (o insandır ve benim sırrımdır) dır. Bu bir avuç hayvan yaratılışlı canlı onu hiç idrak ederler mi?

9 — Kitap aşıkların kitabı ve sen onu tavsif edenlerin kaleminden çıkansındır. Yoksa Davudun (Davut aleyhisselâm)'ın terennümlerle süslediği Zebur değildir.

10 — Eğer varlık senden ayrılmayan bir yük ise yokluk metandan bir yerde atını ver ve yokluğu (bu suretle) ucuza al.

11 — O kadar varlığından sıyrılmış ki aynaya baktığın zaman o aynayı ne kadar cilalarsan cilala, yine orada aksini bulamayasın.

12 — Sofinin şekli, içinde sayısız cennet güzellikleri ve cennet kapıcısı rıdvan da bulunsa hâlâ bir tezvîr ve yalan aynasıdır.

13 — Eğer hak ve hakikat aşkı ile yanan insan (hak hastası) rıdvanın bahçesini dünyada görse tatlı uykusunda cennetin hürî ve gılmanını ifritler şeklinde görür.

14 — Hakkın has kullarının gönlüne hayal sığmaz. Güneşin ışığı bir aynaya aksederse onda herhangi bir yüzün görünmesine imkân yoktur.

15 — Su ve çamur mimarı olma! Senin malik olduğun bu pencere-nin (bu görünüşün) temelini kazsalar binlerce hazine çıkar.

16 — Madama ki sen, o âlemin adamısın asıl atını o âleme sür. Senin kudr ü kıymetin oradadır. Sakın onu ucuza satma!

17 — Keykavus gibi yükseğe uç! Fakat Akbaba kanadı ile değil. Zira himmet (masivâdan tecerrüt kudreti) bir rüstemdir ki yedinci gök onun yedinci sofrasıdır (savaşıdır).

18 — Çarh kim oluyor ki sen onun altında kalasın (ona mağlûp olasan) onun üstüne yüksel ki, orada onun kolunu büken binlerce felek görürsün.

19 — Burada bir yudum su elde ettim diye soyunma! Feleğin dokuz denizi vardır ama insan onu bir destiye sığdırır.

20 — Bu dokuz denizin köpürüp dalgalandığı yer çok tehlikelidir. Yüzme bilmeyen buraya yanaşmaktan çekinmelidir. Çünkü elindeki desti ham topraktır, kırılabilir. İbret olacak kabiliyeti yoktur.

21 — Toprak ve suya esir olanı bir kesek parçası bil; onu ne kadar yükseğe atarsan at yine onu çamur içinde bulursun.

22 — Eğer ârif damdan düşüp ölürse bu onun ölümü değildir. Asıl ölümü yüksek bir idrak ve irfan makamından düşmesindedir.

23 — Sen sarhoşsun, nereden düştüğünü ne bilirsin? Eğer bir sarhoş damdan düşse ertesi günü vak'a haber alınır.

24 — Yüklü ağır bir insanın çamura düşüp çabalaması şaşılacak bir şey değildir. Büyük ve kuvveti bir deve bir eyvanın altından geçmek mecburiyetinde kalırsa dizini yere koyup küçülerek geçer.

25 — Nefse esir ve gönlü gafil insan, nasıl menzile erişecek? Yol uzak, yolcu uyumuş, azık torbasını köpek götürmüştü.

26 — İp eğiren, yol yürürken üzerindeki mahrumiyet yükünden ayakları geri gittiği için ellerini teessüfle birbirine sürer.

27 — Aşk çeşmesine gel ve muhabbete garkol. Ondan gayrı ne varsa unut (onu tam'a denizine at).

28 — Ellerin seyrana çıktıkları yere git! Oranın gülistanında şarap kokusundan sarhoş olmuş binlerce cebrail görürsün.

29 — Allah, Kur'an adını verdiği bir ipini kuyuya sarkıtmıştır. Düşmüşler bu kuyudan o ipe sarılarak kurtulurlar.

30 — Kur'an okuyanın kulağı Kur'anla doludur. O ise bundan incir. Balığın kulağı incinin değerini nerede bilecek?

31 — Gadap ve şehvetle kudurmuş bir zengine hâfız olmanın ne faidesi var? Zira divanenin cildi domuz ve köpek derisindedir.

32 — Efendinin gözü zina edip cünüp oldu. Ey göz derya gibi göz yaşı dök. Her ne kadar onun fettan gözünü denizler temizleyemezse de.

33 — Eğer ağlayabilirsen name-i a'malindeki seyyiatı yıkadın gitti. Ağlamayan kimse, kendi hicranına ağlasın!

34 — Gözyaşı tuzlu ve acıdır deme! Zira Huriler o kevser havzının kenarında o rahmet zemzemine susamış olup gidiyorlar.

35 — İsyandan dolayı cenabet olmuşsun! Göz yaşı ile gasl et; sonra «sır» kâbesine git, yakine ermek için hac et!

36 — Eğer nefsin senin emrine tabi oluyorsa onu nurani bir cisim halinde bulursun. Eğer şeytanın müslüman olmuşsa onu can sûretinde görürsün.

37 — Eğer sâki sana tatlı bir şey verip bunu içmen lâzımdır, dese verdiği zehr dahi olsa iç, müteessir olma ve onu kaza-i ilâhi bil.

38 — Melek, bütün kutsiyeti ile seni koruma vazifesini yüklenmiştir. Sen ise bundan gafil, sarhoş ve günahkâr! Şu insan ne kadar kâfir-i nimettir.

39 — Git ey namert; hayız görenden kaçınk fitnesi zail olmadı. Her ne kadar cihan kara yüzlü memelerini sütle yıkadı ise de.

40 — Eğer vücut temiz ise yüzde onun eseri görülür. Kâğıt eğer şeffaf ise yazıyı arkasından da okumak mümkündür.

41 — Her kötü nefis yolcuğu isyana sevk eder. Senin eğer ayağın varsa onun başına tekmeler indir.

42 — Fakir, kalp parayı eritir. Eğer erimesi halis ise ondan, o erimiş madenden insan kalıbında bir Cebrail döker.

43 — Yanan bir çorçoban gülü yaraya merhem olur. Görmüyor musun, cerrah bir yeri kestigi zaman üzerine kül döker.

44 — Ten eğer yükselmek, mevki ve rütbe sahibi olmak isterse tabut tahtasından ona basamak yap! Dudak eğer bir lokma bal isterse (bu isyanına karşı onu te'dip için) taştan başka bir şey verme! (ağzına taş ur).

45 — Tok olan insan şarap, sevgili, kibir, gurura meyl eder. Aç insanın eleminden başka bir deliliği yoktur.

46 — Nefsini ağılıkla terbiye et! Bir fil azıp vahşileştiği zaman onu aç bırakarak yola getirirler.

47 — Sofi on günlük fark ve mahrumiyetten şikâyet ederse ona acı; haline ağla! Zira onun tevekkülü hakiki bir tevekkül değildir.

48 — İnsan oğlu aç kaldığı zaman yine bağına taş basar, bilir misin? İnsanın midesi yemek isterse ona taş vermeli, kuşkebabı değil, di-mağ için.

49 — Bir kimse eğer Allah'dan gayrı her şeyden nefsinin mahrum etmek için oruca niyet etti mi, önüne Hz. İsa sofrası kursa orucunu bozamaz. Bozarsa aç gözlülük etmiş olur.

50 — Serin, güzel bir su içmek isteyen insana toprak çanak lâzımdır; incilerle süslü altın tas değil.

51 — Padişahların sofrasında haramdan başka bir şey göremezsin. Bir fakire git ki onun arpa ekmeğinin üzerine tevhid sırrı yazılıdır.

52 — Sultan sofrasında karnını doyurmak isteyen şu efendi, ne yanlış yola gidiyor. Sultan bütün âlemi bir lokma yapıp yutsa yine doymaz.

53 — Aç sultana yanaşmaktan vazgeç! Dervişe gel ki, onun Lokman hazinesinden hem Hızır'ın suyunu (âb-ı hayat) hem de İsa'nın sofrasını görürsün.

54 — Sana nimeti subhan olan (her türlü noksandan münezze olan) Allah veriyor. Sen sultana minnetdar oluyorsun. Ancak subhandan bula-cağın rızkı iste!

5 — Padişahın lütuf ve ihsan isteme! Onun Feridun gibi büyük bir padişaha layık hazinesi yerin dibine geçsin. Cihan mülkünden tamamı kes! Onun taht-ı Süleyman'ın rüzgâr alıp götürsün.

56 — Dünya devleti peşinde ne koşuyorsun? Onu elde etmek bihudedir. Şeytanın pislediği taharat taşına ne el uzatırsın?

57 — Allah indinde malın bir değeri olsaydı onu Musa ve Harun'a verirdi. Kârun ve Hâmân'a değil.

58 — «Fakr» a karşı büyük bir meylanın varsa onu aşağılatıp zillete düşürme! Eğer Mısır'da bir Yusufun varsa onu Gergân (aynı zamanda kurtlar manasındadır) şehrine götürme!

59 — İçinde ihtiras varken tecerrüdün (masivadan ruhen sıyrılmak) tecelli etmesini nasıl istersin? Ağzın kokuyor; sevgilinden nasıl bir öpücük istersin?

60 — İhtirası; gönüldeki ızdırabı artırınca onu hoğnut değil, muztarip etmelidir. Eşeğin yarası ofurub şişince ona palan yerine neşter vurmalıdır.

61 — Haris, bir başkasının malına hasret çekerse (hasret duyarsa) maksadı, dişinin arasında ondan bir parça kalmasıdır.

62 — Sadek gibi dar gönüllü olma! Onun içine bir damla yağmur düşse denizin içinde (gönlünde) olmasına rağmen karnında düğümlepip kalır. (Deniz gibi geniş gönüllü, deryadil olmaz).

63 — Ey sultan, âcizden altın almak mertlik değildir. Eğer mert isen, git dervişten fakr al!

64 — Sultanların sofrasında kalye ve kebab dediğin şey, mazlumların parça parça edilip pişirilmiş yürekleridir.

65 — Padişahın tacındaki her la'l, bir kan damlasıdır. O damla onun etrafındaki ileri gelen nüfuzlu adamların âcizlerin kirpiklerinden akıttıkları kandır.

66 — Ey taş yürekli sultan zayıfın mecalsiz imlitsinden kork! Onu oku mumdandır ama senin taşını deler, geçer.

67 — Beli bükülmüş (yay gibi) ihtiyarın âh oku yıldızları deler, geçer. Yayını astığı yerde yüz yıllık bir yay varsa elbette attığı ok bu derece tesirli olur.

68 — Senin ikbalin zeval bulmak üzeredir. Bu alaca at da (dünyadaki gece ve gündüz) o derece sert ve süratlidir ki bir nefeste Nimruz (zavistan) dan Şam (gece) a varır.